

י"ג בחשוון התשע"ו
26 באוקטובר 2015
המ. 2015-2904

מדינת ישראל

משרד האוצר

אל:
וועדת המכרזים

הנדון: פניה לוועדת המכרזים לאישור פטור ממכרז עבור רכישת נתונים לצורך בחינה וניתוח של יוקר המחייה בישראל

אגף כלכלה ומחקר פונה בבקשה לקבל את אישור ועדת המכרזים לחדש התקשרות עם ספק שירותים בפטור ממכרז, בהתאם לתקנה 29(3) לתקנות חובת המכרזים התשנ"ג-1993, לצורך עבודת משרד האוצר בבואו לבחון ולנתח את רמת המחירים ונתחי השוק של מוצרי הצריכה בישראל.

מטרת ההתקשרות

ההתקשרות נדרשת לצורך גיבוש מדיניות משרד האוצר בנוגע לטיפול ביוקר המחיה. זאת, על מנת לזהות את המוצרים אשר נמכרים לציבור במחירים יקרים במיוחד, בין השאר בהשוואה לרמת המחירים בחו"ל, ולזהות את המוצרים אשר מאופיינים ברמת ריכוזיות גבוהה, מצב אשר בנסיבות מסוימות מחייב התערבות של המגזר הציבורי. לשם בדיקה זו יש לשמר ולעדכן את תשתית הנתונים בנוגע לרשימה ארוכה של מוצרי בסיס, כולל מוצרי מזון, מוצרי ניקיון ומוצרי פארמה. במסגרת זו אנו נדרשים לשכור את שירותיו של ספק נתונים אשר יוכל לספק נתונים לגבי מחירי המוצרים, נתונים לגבי נתחי השוק של היצרנים השונים ושייכול, במידת הצורך, לייצר השוואות מחירים בין לאומיות על מנת לבחון את המצב בארץ ביחס למצב בחו"ל. לשם כך נדרש ספק נתונים אשר מקושר למרבית הרשתות הקמעונאיות בישראל ושייכול לספק נתונים לגבי מחירי המוצרים לצרכן, לגבי ההתפלגות בין היצרנים ברמת המוצר הבודד ושמסוגל גם לייצר השוואות מחירים בין לאומיות. רק מסד נתונים מסוג זה יוכל לייצר תשתית נתונים מהימנה בנוגע לרמת המחירים ולנתחי השוק של מוצרי הצריכה המרכזיים שישימש לניתוח שוק מוצרי הצריכה בישראל כצעד מקדים לקביעת המדיניות הממשלתית הנדרשת להתמודדות עם יוקר המחיה. יש להדגיש בחקשר זה את חשיבות היכולת להשוות את מחירי המוצרים למחירים בחו"ל; השוואה זו יכולה לשמש כאינדיקציה מובהקת לבעיה במחיר של מוצר מסוים כיוון שאם הוא נמכר בישראל במחיר גבוה משמעותית מהמחיר המקובל בעולם אזי יתכן מאוד והדבר נובע מכשל מבני כזה או אחר שיש לבחון אם וכיצד מעורבות ממשלתית יכולה לפתור. לחלופין, נתוני השוואה בינ"ל יכולים לשמש כאינדיקציה לכך שאין בהכרח בעיה עם מחיר מוצר מסוים, באם ניתן לזהות כי הדבר נובע מעליית מחירים עולמית שאינה קשורה בנסיבות השוק הישראלי. כמו כן, נתונים לגבי נתחי השוק של מוצרי צריכה נדרשים גם לצורך עבודת ועדת המחירים הבין משרדית, שכן בין שיקולי הועדה בבואה להחליט על הטלת פיקוח על מוצר נמנה הריכוזיות ונתחי השוק של השחקנים הרלוונטיים.

חשיבות העבודה

המחאה החברתית של 2011 העלתה לראש סדר העדיפויות הכלכלי-חברתי את סוגית יוקר המחיה. כך, בדוח הוועדה לשינוי חברתי כלכלי (הידועה גם בשם "ועדת טרכטנברג") נכתב כי:

"תנאי ראשוני והכרחי לגיבוש השקפה והמלצות לצעדי מדיניות לנוכח המחאה הנו הבנת שורשיה העמוקים, שעומדים מאחורי הרגשות העזים שהתפרצו במהלכה. ניתן לזהות בבירור שלושה שורשים מרכזיים. הראשון הוא מצוקה כלכלית של פרטים ומשפחות שבשדרה המרכזית של החברה הישראלית. בפרט, מצוקתן של משפחות עובדות וצעירות, בעלות השכלה וכישורי תעסוקה נאותים, אשר אינן מסוגלות להתמודד עם יוקר המחיה. הוצאות דיור, וטיפול וחינוך הולמים לילדיהן הקטנים. הקושי מתייחס הן לכאן ועכשיו, ואף חשוב מכך, לעתיד: בליבן של משפחות אלו מקונן ספק כבד האם יעלה בידן לבסס את מעמדן הכלכלי בעתיד הנראה לעין."

בהמשך נכלל בדוח פרק שלם העוסק ביוקר המחיה. אף כי הדוח הוגש לממשלה בשלהי 2011, הנושא לא ירד מסדר היום של ממשלת ישראל ככלל ושל משרד האוצר בפרט. בהתאם, כחלק מהיעדים שהוגדרו במשרד האוצר במסגרת התוכנית הכלכלית של 2014 נכלל היעד של "הגברת התחרותיות והפחתת יוקר המחיה" ובמסגרת התוכנית הכלכלית לשנת 2015 של משרד האוצר נכלל היעד של "הורדת יוקר המחיה".

הנמקה לקבלת פטור ממכרז

מבדיקה מקיפה שנערכה בנושא עלה כי ישנן בישראל שתי חברות בלבד אשר אוספות ומספקות מידע לגבי מחירים וכמויות של המוצרים הנמכרים ברשתות השיווק: חברת נילסן ישראל וחברת סטורנקסט. חברות אלה התקשרו עם מרבית רשתות השיווק בארץ ומקבלות ואוגרות נתונים לגבי מרבית רכישת מוצרי הצריכה המבוצעות במשק ברשתות השיווק (רכישת המוצרים המסומנים ב-"ברקוד"). על מנת לוודא כי קיימות אך ורק שתי חברות בישראל הפועלות בשוק זה, של איסוף ואספקה של נתוני עסקאות ברשתות השיווק, דיברנו הן עם החברות עצמן והן עם לקוחות של נתונים מסוג זה, הן לקוחות קיימים (משרד החקלאות) והן לקוחות עבר (הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה). בנוסף עלה מהבדיקה כי, מבין שתי חברות אלו, רק חברת נילסן ישראל מסוגלת לספק את כלל השירותים הנדרשים. חברה זו אוספת ומספקת את בסיס הנתונים הנדרש בארץ, וכחלק מחברת נילסן העולמית, גם מספקת שירותי השוואת מחירים בין לאומיות, זאת בשונה מחברת סטורנקסט אשר מתעסקת באופן בלעדי בנתונים מישראל. בנוסף, מבין שתי החברות האמורות, רק חברת נילסן ישראל מספקת נתונים גם לגבי שוק מוצרי פארמה, מוצרים אשר מהווים חלק אינטגרלי מהבדיקה אותה מתכוון לבצע משרד האוצר. חברת סטורנקסט אינה מספקת נתונים בנוגע לשוק זה, מעבר למוצרים הנמכרים ברשתות השיווק (שיעור קטן ושאינו בהכרח מיצג מסך העסקאות בשוק מוצרי הפארמה). בהקשר זה יש להדגיש את החשיבות של אחדות בהגדרות הנתונים; כך למשל, באם נתוני המחירים בחו"ל ובארץ יהיו ממקורות שונים, ועל כן על פי הגדרות שונות, לא ניתן יהיה להשוות ביניהם. באם לא ניתן יהיה לבצע השוואות מעין אלה מירב התועלת בנתונים יתבטל.

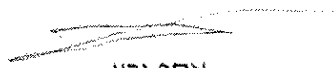
חשוב גם לציין כי נתוני נילסן כבר משמשים למספר מודלים כלכליים במשרד וכוללים היסטוריית נתונים של מספר שנים. מעבר לספק אחר יגרום אפקטיבית לאובדן היסטוריית נתונים כיוון שהשינוי בהגדרות לא יאפשר "חיבור" של הנתונים ההיסטוריים מהספק הישן והנתונים העדכניים מהספק החדש. מעבר לכך המעבר יחייב בנייה מחדש של המודלים והשקעה של שעות עבודה רבות.

פרטי ההתקשרות המבוקשת

היקף ההוצאה המקסימלי בהתקשרות זו לא יעלה על סכום של 300,000 ₪ לשנה.
תקופת ההתקשרות שנה אחת, עם אופציה להאריך את תקופת ההתקשרות בשתי תקופות נוספות בנות שנה כל אחת.

חוות דעתי זו ניתנת מתוקף היותי סמכות מקצועית לנושא זה במשרד האוצר כמנהל תחום בכיר באגף הכלכלן הראשי וכחבר בוועדת המחירים הבין משרדית. לאור הצרכים המיוחדים הנדרשים לצורך עבודת המשרד, אני סבורה כי ישנו ספק אחד בלבד אשר מסוגל לספק את המכלול המלא שלהם, אודה על אישורכם המהיר להעסקת היועץ בפטור ממכרז כספק יחיד.

בברכה,

אסף גבע
מנהל תחום בכיר